

1900

1975

FESTFORESTILLING

I anledning af Aarhus Teaters

75 års jubilæum

Mandag 15. september 1975 kl. 20.00

ALLIGEVEL...

Forspil af Jens Kruuse

Prologus	Jørgen Fønss
Skuespilleren	Erno Müller
Eleven	Birgitte Bank-Mikkelsen
Tilskueren	Nis Bank-Mikkelsen
Regissøren	Jørn Walsøe

Isenesættelse: Ulf Stenbjørn

ROSE

En musikalsk historie fra Århus af Jørgen Ljungdahl
musik: Fini Høstrup

Isenesættelse og koreografi: Benny Poulsen

Der er en halv times pause ca. kl. 21.35

Forestillingen er forbi ca. kl. 23.00

INDVIELSEN

Digteren Herman Bang var blandt de mænd, der fra den første begyndelse med stor interesse fulgte arbejdet for rejsningen af Aarhus Teater og senere dets opførelse. Han skrev en lang række artikler i forskellige blade om det nye teater, og den her gengivne er fra selve åbningsdagen, 15. september 1900, trykt i »Aarhuus Stiftstidende« under overskriften »Indvielsen« (datidens retskrivning bibeholdt).

Saa er altsaa Dagen kommen: Aarhus kan indvie sit Theater.

Huset er rejst, og det er smykket. Skuespillerne ere samlede og de have arbejdet. Tæppet kan gaa op.

Men for den, som har fulgt Tingene fra deres Begyndelse, stiger uvilkaarligt Tanken frem over Vejen, som er tilbagelagt, Vejen, der var at gaa, før man naaede saa langt – saa langt som til i Dag.

Da Tanken om et Bytheater var et Projekt eller ringere end et Projekt: et Fantasteri. Da de første Artikler skreves og betragtedes just som Avisartikler. Da efterhaanden de løst udkastede Idéer blev til faste Forslag, førte til videre Undersøgelser. Da Undersøgelserne afledte grundede Planer, og Planerne kaldte Offervilligheden til Live.

Da endelig Grund blev givet, Pengene tegnede, og Pengene skaffede. Da det første Spadestik blev gjort, og den første Sten blev lagt.

Da Huset kom under Tag, og da det første Gang viste sine skønne Linier. Da Udsmykningen begyndte, og Friserne første Gang viste deres arkitektoniske Kraft.

Hver Dag, mens Arbejdet skred og gik videre og blev fuldført og – stod færdigt som nu.

Hver Mand i Aarhus levede det vel tilsidst næsten med – det altsammen. Og hver Mand følte sin lille Del af Stolthed over dette Værk og Arbejde, som tilhørte alle.

Huset, der rejstes har da allerede, synes det mig, gjort en Art Gerning: det har været Samlingsmærke. Og Samlingsmærker er af de gode Ting.

Inderst Hjemmet, saa Ens By og saa Fædrelandet.

Det gælder om at samles om dem alle og tjene dem i Samfølelse.

Allerede mens det rejstes, har det ny Hus da sikkert nyttet Aarhus – styrket Byen. Nu, hvor Husets Arbejde kan begyndes, skal det virke endnu rigere og videre.

Med Landets første Bytheater er tillige skabt et nyt Hjemsted for hele Landets Scenekunst. Dette nye og faste Hus er ny Jord indvunden og kan blive en lykkelig Arne.

Truppens Sammensætning er allerede et Program.

Unge Folk paa et ungt Theater. Unge Kræfter til at løfte en ungt Værk. Det er, som det

skal være. En erfaren Leder, men en Hær af Ungdom – det baade passer Aarhus unge Publikum og giver Aarhus Theater sin Fremtidsbetydning for hele vor Scenekunst.

Aarhus' Tilskuerskare vil fastholdes, medens den Dag efter Dag ser unge Evner vinde Vinde, Vækst og Styrke. Man vil gætte Løfterne, følge Kampene og hilse Sejrene.

Kampene, hvorigennem en ny scenisk Ungdom opdrages og vinder frem – videre frem i vor Scenekunst.

For det vil nok blive saaledes, at adskillige, mange vel, endogsaa vil drage bort igen, naar de synes deres Tid er kommen.

Men man bør ikke ængstes ved denne Tanke. Aarhus Bytheater vil hurtigt vinde sin Plads blandt vore virkelige Scener, og nye Unge vil træde i deres Sted, som gik – medens Kunsten i Bytheatret bestandig bevarer den ubestemmelige Charme, den Førsteglød, den Hengivelse, som ene de unge Aar kan skænke – og som tidt ... visner saa hurtigt hos »den Modnede«.

Desuden vil der lidt efter lidt blive en Stab tilbage: Kunstnere, som har faaet netop dette Hus kært og denne By og dette Publikum. Kunstnere, der bliver paa Aarhus Theater, fordi det Theater og intet andet er blevet dem et – Hjem.

Denne Stab af Skuespillere vil langsomt eller hurtigere skabe Huset Traditioner. Den vil præge Spillearten, den vil danne Huset sin egen Form og give det dets egen Drift.

Og i Bygningen af Sten, der indvies i Dag, vil ad Aare »en aandelig Bygning« være skabt – næret og skabt af selve Byens aandelige Luft.

Den Dag vil Aarhus have et Theater i sit eget Billede – og vort Land »et nyt Theater«.

En ny Aandsværdi.

... I Dag aabnes da Huset. Ogsaa jeg maa have Lov at hænge min Ønskekvist over dets Dør.

Og have Lov at lykønske Byen, der rejste det.

Aarhus er ærgerrig, og Aarhus har Kræfter.

Fra Taget af det stolte Theater er der vel dem, som ser frem mod nye Maal og ny Fremgang – som langt borte skimter nye og endnu større Opgaver løste.

Held dem!

Hvad man naaede, forpligter altid til at naa videre.

Herman Bang.

Aarhus Teater

ROSE

En musikalsk historie
fra Aarhus

Modsat side: Tøve Bang, der igen gæster Aarhus Teater, som titelfiguren Rose: øverst sammen med Birgitte Bank-Mikkelsen som barnebarnet Mette og nederst – i forvandlet udgave – sammen med forstanderinden (Ruth Brejnholm). Denne side: Øverst Lars Lohmann som Tobbi, omgivet af ballettens damer. Fra venstre: Jytte Andersen, Jette Roberts, Susanne Breuning, Eva Nevel og (forrest) Lena Iversen. Nederst: Den unge Rose (Kirsten Norholt) møder forretningsmanden Peter (Bendt Hildebrandt).

Denne side: Hele familien Tillehøj foran fotografen: fra venstre Karl Erik Christoffersen (Thorkild), Ruth Maisie (Henny), Tove Bang (Rose) og Birgitte Bank-Mikkelsen (Mette).

Modsatte side: Rose (Kirsten Norholt) i kærlighedsduet med Tobbi (Lars Lohmann).

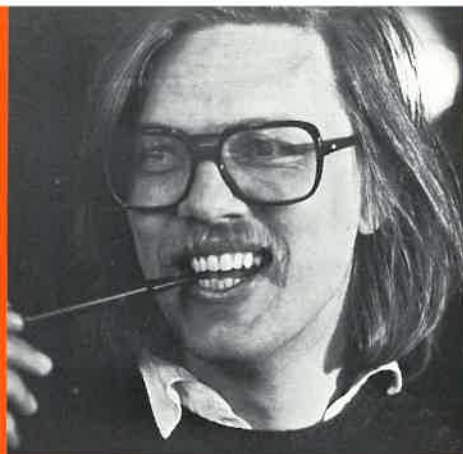

Modsatte side øverst: Doggie (Anne-Vibeke Mogensen) på sejltur på Århus å med Peter (Bendt Hildebrandt). Nederst: Skuespilleren (Børge Hilbert) synger en vise for bl. a. Rose og Peter (yderst t. v.).

Denne side, øverst: Tove Bang som Rose. Nederst: Dramatisk møde i restauranten mellem i forgrunden Doggie (Anne-Vibeke Mogensen), Peter (Bendt Hildebrandt) og Rose (Kirsten Norholt), Tobbi (Lars Lohmann). Bagest: sangerinden (Birgit Lystager).

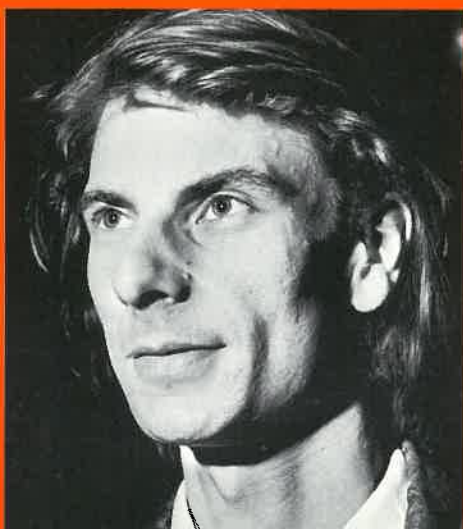

Jørgen Ljungdalh – aftenens forfatter

Fini Høstrup – aftenens komponist

ROSE

En musikalsk komedie fra Århus

af *Jørgen Ljungdalh*

Musik: *Fini Høstrup*

Iscenesættelse,
bearbejdelse
og koreografi: *Benny Poulsen*

Scenografi: *Ivan Mogensen*

Kostumer: *Günther Rossen*

Lysdesign: *Benny Rünitz*

Koreografass.: *Jan Borall*

Regi: *Per Brahe – Jens Jørn Spottag*
Suffli: *Ingeborg Jensen*

Scenemester: *Kai Johansen*
Belysningsmester: *Niels Emil Larsen*
Skræddersal ved *Hanne Gissel* og
Stanley Pedersen
Malersal ved *Jens-Anker Olsen*
Lydteknik: *Jens Ravn*
Overregissør: *Jørn Walsøe*
Teaterfrisør: *Elsa Aarup*
Rekvisitor: *Frøde Sørensen*

Århus Teater, sæson 1975-76
Teaterchef: *Henrik Bering Liisberg*
Teatersekretær: *Jacob Kielland*

Ur-premiere: 30. august 1975

Forside: *Finn Hjernø*
Redaktion: *Bent Frandsen*
Foto fra prøverne: *Rolf Linder*

Tryk: *Kannike Tryk, Århus*

Benny Poulsen – aftenens instruktør og koreograf

MEDVIRKENDE:

NU:

ROSE	<i>Tove Bang</i>
THORKILD	<i>Karl Erik Christophersen</i>
HENNY	<i>Ruth Maisie</i>
METTE	<i>Birgitte Bank-Mikkelsen</i>
FORSTANDERINDEN	<i>Ruth Brejnholt</i>

FØR:

ROSE	<i>Kirsten Norholt</i>
TOBBI	<i>Lars Lohmann</i>
DOGGIE	<i>Anne-Vibeke Mogensen</i>
PETER	<i>Bendt Hildebrandt</i>

SKUESPILLEREN	<i>Børge Hilbert</i>
SANGERINDEN	<i>Birgit Lystager</i>

BALLETTEN:

<i>Jytte Andersen</i>	<i>Chris Blackwell</i>
<i>Susanne Breuning</i>	<i>Jan Borall</i>
<i>Lena Iversen</i>	<i>Jonnie Christen</i>
<i>Eva Nevel</i>	<i>Sandy Grant</i>
<i>Jette Roberts</i>	<i>Jack Hansen</i>

ORKESTRET:

Musikalsk ledelse, klaver	<i>Fini Høstrup</i>
Obo, sopransax, Bb-sax, orgel, arp	<i>Holger Laumann</i>
Guitar	<i>Hans Jakob Sahleritz</i>
Bas	<i>Jens Jøfsen</i>
Trommer	<i>Poul Poulsen</i>
Congas, Percussion	<i>David Cadogan</i>
Fløjte, Eb-sax	<i>Niels Barfoed</i>
Trompet	<i>Verner Work Nielsen</i>
Basun	<i>Uffe Palm Mortensen</i>

Kaffebord med afbrydelser: fra venstre: Ruth Brejnholt (forstanderinden), Ruth Maisie (Henny), Karl Erik Christophersen (Thorkild), Tove Bang (Rose) og Birgitte Bank-Mikkelsen (Mette).

Aarhus Teater

REPERTOIRE – SÆSONEN 1975/76

Store Scene:

Rose
Tartuffe
En midsommernatsdrøm
Røg i køkkenet
Hakon Jarl
Det 7. bud – stjæl lidt mindre
Cabaret

Studio:

Militært område
Til kamp mod dødbideriet
Giganterne
Hugo på bjerget

Scala:

Godspell
Løjerlige Leif Løvebrøl

Scalas foyer, salonen og opsøgende:

Mellem himmel og jord
Teenage-Collage
Mini-laser og pjalter

SÆSONENS INSTRUKTØRER:

Lucian Giurchescu
Klaus Hoffmeyer
Jane Howell
Torben Jetsmark
Caspar Koch
Lars Knutzon
Bertil Lundén
Georges Mills
Jan Maagaard
Gene Nettles
Mads-Peter Neumann
Benny Poulsen
Ulf Stenbjørn

SÆSONENS SCENOGRAFER:

Jindrich Dusek
Hayden Griffin
Morten Grue
Susanne Harder
Lars Juhl
John Lindskov
Per Lekang
Ivan Mogensen
Dan Nemteanu
Jens-Anker Olsen
Chr. Tom-Pedersen
Günther Rossen
Jørn Walsøe
Jens-Jacob Worsaae

LYSDESIGN:

Rory Dempster
Benny Rünitz

KAPELMESTRE:

Anders Barfoed
Peter Beck
Fini Høstrup

SÆSONENS GÆSTESKUESPILLERE OG DANSERE

Tove Bang
Ruth Brejnholt
Poul Clemmensen
Gerda Gilboe
Birgit Lystager
Lene Theiss
Jytte Andersen
Chris Blackwell
Jan Borall
Jonnie Christen
Jack Hansen
Lena Iversen
Terry Lane
Eva Nevel
Elisabeth Palmberg
Jette Roberts

DET KUNSTNERISKE PERSONALE 1975/76

Birgitte Bank-Mikkelsen	Susanne Lundberg
Nis Bank-Mikkelsen	Ruth Maisie
Peter Bork	John Martinus
Susanne Breuning	Anne-Vibeke Mogensen
Hother Bøndorff	Erno Müller
Karl Erik Christophersen	Kirsten Norholt
Erling Dalsborg	Benny Poulsen
Svend Dam	Ilse Rande
Aksel Erhardtson	Lone Rode
Birte Fynne	Folmer Rubæk
Jørgen Fønss	Ulf Stenbjørn
Ulla Henningsen	Elsebeth Steentoft
Børge Hilbert	Lise Wantzin
Bendt Hildebrandt	Tove Wisborg
Stig Hoffmeyer	Ole Wisborg
Anne Jensen	
Ejnar Hans Jensen	
Gert Jeppesen	
Lars Junggreen	
Caspar Koch	
Freddy Koch	
Allan Larsen	
Bodil Lindorff	
Lars Lohmann	

Aarhus Teater
Det fastansatte personale
i sæsonen 1975/76

Teaterchef:
Henrik Bering Liisberg

Teatersekretær:
Jacob Kielland

Hovedkontoret:
Kontorchef, Karen Skjødt
Jytte Andersen
Kis Giver
Ruth Hansen
Bente Holm
Tove Laursen
Birgit Nørregaard
Birthe Rasmussen
Jonna Thomsen

Regi:
Overregissør Jørn Walsøe
Per Brahe
David Gerdel
Ilse Dickens
John Lindskov
Jørgen Skouboe
Palle Skov
Jens Jørn Spottag

Rekvisitafdelingen:
Rekvisitør Frode Sørensen
Viggo Jensen

Lydafdelingen:
Lydmester Jens Ravn

Lysafdelingen:
Belysningsmester Carl E.
Andreassen
Belysningsmester Niels Emil Larsen
Knud E. Jacobsen
Orla Pind
Osvald Yderholm

Scenen og snedkersal:
Scenemester Kai Johansen
Verner S. Bang
Børge Christiansen
Leif Christensen
Ove Rud. Djervad
Tage S. Hansen
Erik V. Jacobsen
Gunnar Kjærgaard
Freddy R. Laursen
Jørn Svenningsen

Malersalen:
Teatermaler Jens-Anker Olsen
Barbara Freud-Magnus
Ivan Mogensen
Max Gjedde

Skræddersalen:
Kostumiere Hanne Gissel
Skrædder Stanley Pedersen
Anne Dorthe Fischer
Gurli Radich Johansen
Jytte Langhoff
Hanne Mortensen
Ann Dorthe Søndergaard
Kirsten Themsen

Suffli:
Ingrid Gottschalck
Ingeborg Jensen
Anette Nielsen

Abonnement- og billetafdeling:
Abonnementssekretær
Annelise Gundersen
Joan Bang Christensen
Käthie Jensen
Molly Jørgensen
Lilli Kriegbaum

Informationsafdeling:
Informationschef Bent Frandsen
Merete Ankjær

Vagten:
Erik Nissen
Erling Lund Jeppesen

Kantinen:
Kantinebestyrer Elna Bergmann
Jenny Carstensen
A. M. Kaels Nielsen
Edith M. Rasmussen

Kontrol:
Overkontrollør Preben Bockmann
Ib Amland
Bent Andersen
Jørgen Andersen
Carlo Borggaard
Bent Carstensen
Jens Fynne
Peter Horsbøll
Michael Jensen
Kurt Johansen
Regnar Larsen
Harry Lund
Niels Møller
Christian Nielsen
Verner Olsen
Poul Thomsen
Kaj Yderholm

Rengøring:
Inspektrice Else Nielsen
Maria Andersen
Marianne Christensen
Else Hansen
Sigrid Hansen
Betty Jensen
Elna Jensen
Inge Lise Jensen
Edith Jørgensen
Ingeborg Laursen
Else M. Lind
Karen M. Mikkelsen
Dorte Bech Nielsen
A. P. Thomsen
Inge D. Vad

Frisør og påklæder:
Teaterfrisør Else Aarup
Frisørassistent Birthe Fisker
Påklæder Grethe Hjerminde
Kai Andersen
Kurt Andersen
Stephen Adler Petersen
Jette Dupont Petersen
Elsebeth Stadum
Inga Wendelboe

Andre fastansatte:
Maskinmester Leif Schultz
Teaterarkivar Johs. Jensen
Teaterarkivar Berthold Lorenzen
Teaterbud Erik Jensen

Scala
Inspektør A. E. Clausen

Kontrollører:
Svenning Kristiansen
Bjarne Hørmann Laursen

Billetkontoret:
Vitta Allermann
Grethe Hertel
Ellen Jensen

Skuespillerskolen
v/ Aarhus Teater
Rektor Palle Skibelund
Sekretær Grethe Nielsen

Lærere:
Peter Beck
Peer Birch
Solveig Ekner
Aksel Erhardtson
G. E. Fischer
Agnete Hammerich
Palle Jul Jørgensen
Caspar Koch
Bertil Lundén
Georges Mills
Jan Maagaard
Niels Pihl
Verner Simonsen
Per Skriver

Elever
3. klasse:
Bente Eskesen
Marie Farmann
Kirsten Lehfeldt

Søren Spanning
Ole Thestrup
Bent Vestergaard

2. klasse:
Benedikte Dahl Jensen
Susanne Oldenburg
Bjarne Jeppesen
Anders Bircow Lassen
Søren Pilmark Nielsen

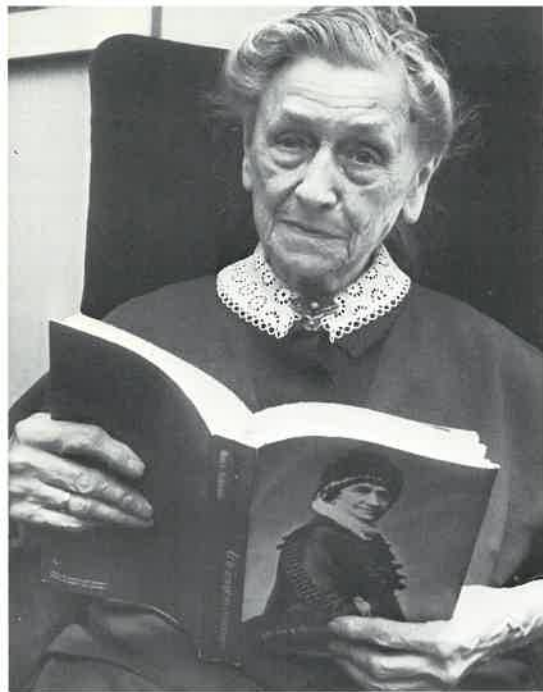
1. klasse:
Lone Dam Andersen
Ulla Kaufmann
Vibeke Bostrup Kull
Eva Rungwald
Morten Eisner
Asger Hansen
Preben Kristensen
Søren Petersen

Hun har mødt fru Heiberg

af Mogens Garde

Aarhus Teater fylder 75 i år og markerer det »runde« tal med en jubilæumssæson, hvor mange af verdensdramatikens store navne er repræsenteret på repertoiret. Desuden udsendes der i forbindelse med jubilæet en stor og afvekslende bog, fyldt med spændende billeder og interessante artikler (læs nærmere på programmets næstsidside). En af jubilæumsbogens bidragydere, *redaktør Mogens Garde*, København (søn af Aarhus Teaters tredje direktør, *Aage Garde*) har i København fundet frem til en skuespillerinde, der stod på Aarhus Teaters scene allerede i 1901, og som nok må være den ældste nulevende, der har optrådt på teatret. Vi bringer her for første gang interviewet – der ikke er med i jubilæumsbogen – med den nu 95-årige *Dora Valeur Larsen*.

Hun har mødt Johanne Luise Heiberg. Hun har spillet komedie på Århus Teater i Chr. 9.s regeringstid. Her har hun stået på scenen sammen med gæsterne *Olaf Poulsen*, *Betty Nansen* og *Anna Larssen*. Med de to store teaterdamer har hun med to års mellemrum spist østers, som hun ikke kan fordrage – de eneste to gange i sit 95 år lange liv. Det er levende teaterhistorie at besøge *Dora Valeur Larsen* i N. J. Fjordsallé på Frederiksberg, hvor hun har boet en menneskealder. Hun debuterede under sit pigenavn *Dora Madsen* i 1901 på Århus Teater, der altså op til 75 års jubilæet kan bryste sig af at have en af sine skuespillerinder fra starten ved århundredskiftet endnu. Lille Dora gik en del år forinden med sin mor ved hånden i Tøjhusgade i København,

95-årige Dora Madsen, gift Valeur Larsen, debuterede i 1901 på Århus Teater som Holbergs Leonora med Thorkild Roose som Leander: Vi måtte klare os for 110 kroner om måneden og selv holde os med kostumer.

da moderen pludselig rykkede i hende og ærbødigt-nysgerrigt sagde: Se, se, dér går fru Heiberg!

– Jeg var syv år og ligeglad, jeg så bare en gammel dame i en lang mørk frakke og med hovedtøj, siger fru Valeur Larsen. Hun har været 75 år og var nok på vej til den syge Emil Poulsen. Tre år senere døde hun. Jeg har læst hendes erindringer tre gange. Hun er glad for sig selv, det er jo folk, der skriver memoarer, men de er interessante.

Dora Madsen havde som lærere på Det kgl. Teaters elevskole Mantzius, Jerndorff og Olaf Poulsen.

– Vi rystede for onkel Olaf. Senere spillede han som gæst i Århus sin løjtnant von Buddinge i »Genboerne«, hvor jeg var Rikke. Han var formidabel. Jeg havde debuteret som Leonora i Holbergs »Julestuen«. Thorkild Roose var Leander. Jeg syntes, han sagde sine replikker dårligt. Det samme har han nok syntes om mig. Vi blev skældt ud for at være diletantiske.

Det ændrede sig. Roose blev en af dansk tea-

ters fornemste personligheder, og »Stiften« konstaterede kort efter, at Dora Madsen åbenbarede sig som den bedste ingenue. Den kun 151 centimeter høje skuespillerinde, der altid var hundenervøs for ikke at gøre det godt nok, spillede også Leonora i »Maskerade« overfor Roose.

Hvis Marie Niedermann ikke havde præsenteret Dora og Henrik Valeur Larsen, boghandler, senere musikhandler, for hinanden, havde de to sønner Hartvig og Henning, showmand og bogmand, ikke eksisteret i dag, og deres mor ville aldrig være blevet svigermor til en berømt filmstjerne. Det var den ældste af sønnerne, Hartvig, der giftede sig med Lillian Harvey.

Da Gerda Christophersen, der fra teatrets åbning og to sæsoner frem var førstedame, mødte den unge skuespillerinde på gangen, sagde hun: – Jeg hører, De er blevet forlovet ... og ikke med en skuespiller. Jeg kender ham forøvrigt fra Rübner-Petersens boghandel. Han minder mig om brødrene Garde.

Frøken Dora, der tidligt valgte de tre herre-H'er fremfor teatret, husker tydeligt Marie Niedermanns betroelse til hende før debut'en: – Enten bliver jeg det helt store, eller også går jeg til bunds.

Fru Valeur Larsen konstaterer:

– Ingen af delene skete.

Den unge skuespiller måtte dengang klare sig for 110 kroner om måneden og selv holde sig med kostumer. Dora og hendes kammerater stod i kulissen, når Herman Bang gav gæsteoplæsning (»han var affekteret og skabte sig«) og når August Enna dirigerede sin opera »Den lille pige med svovlstikkerne« i Aarhus Teaters også dengang alsidige repertoire.

I 1902 kom Betty Nansen som Kameliadamen og morede de unge i garderoben med at hænge sit ur på karikaturtegnerens yndlingsobjekt: opstoppernæsen. To år senere spillede Anna Larssen Kameliadamen på samme scene i det berømte stykke, hvor Dora var kammerpigen Nanine:

– Anna Larssen var regnet for den bedste Marguerite, men jeg kunne bedre lide Betty Nansen i rollen!

Den gamle dame er fra den tid, hvor kammeraterne sagde De til hinanden. Da Thorkild Roose omsider foreslog, at de skulle være dus, forbød frøken Doras forlovede Henrik det. Resten af tiden var det værsgo! De i kulissen mellem Holbergs Leonora og Leander.

I dag siger Dora Valeur Larsen, der har fulgt levende med i dansk teaters rørelser med tilskuerens vågne øjne:

– Det er i orden, at den udmærkede Clara Pontoppidan får sin buste anbragt i Det kgl. Teaters foyer, men så må Bodil Ipsen, den største i vort århundrede, ikke spises af med en rolle-statue, men have en statue vis a vis fru Heibergs.

Jubilæumstilbud til teatervenner

Aarhus Teater i billeder og tekst gennem 75 år

Et virkeligt godt tilbud!

176 sider i stort format med farvestrålende omslag i stift bind, interessante artikler af kendte personligheder med tilknytning til teatret og ikke mindre end ca. 350 spændende og flotte billeder fra Aarhus Teaters forestillinger med hovedvægten lagt på de sidste 25 år. – En underholdende bog, der vil vække minder og fastholde indtrykkene af store teateroplevelser på Aarhus Teater gennem årene.

Et værk, der vil imponere og glæde mennesker, der holder af teater og som ka' li' at se billeder. Bogen har også byhistorisk værdi ved sin skildring af en af de førende århusianske kulturinstitutioners opbygning og virke gennem trekvart århundrede. *Bestil bogen nu!*

Bogen udkommer midt i september og kan købes i byens boghandel samt i teatrets kiosk og abonnementskontor.